APR 2026

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF2459

[Total No. of Pages : 4

[6634]-122

Second Year LL.B.

LCC-0801 : CIVIL PROCEDURE CODE & LIMITATION ACT

(CBCS 2023 Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any Two questions from Part A. Each question in part A is for 15 Marks.*
2) *Answer any Three questions from Part B. Each question in part B is for 10 Marks.*
3) *Answer any Two questions from Part C as directed. Each question carries 05 Marks.*

CLWP012101 123.63.142.18 27/04/2026 13:35:10

PART - A

Q1) Distinguish between Reference and Review.

Q2) Discuss in detail how a Receiver is appointed. What are the Rights & Duties of Receiver.

Q3) What is meant by 'Plaint' State the grounds under which 'Plaint' can be Amended.

Q4) Who is an 'Indigent Person'. State the procedure to be followed in case of suit filed by Indigent Person.

PART - B

Q5) Explain the concept of 'Mesne Profits'

Q6) Discuss the how is the period of Limitation computed in case of disability?

Q7) Explain the provisions of Sale in Execution of Decree.

Q8) Define 'Pleadings' and state the object and fundamental principles of Pleadings.

Q9) How the Appeals from Appellate Decrees are instituted?

PART - C

Q10) Answer Any Two of the Following.

a) Commissioner.

b) Temporary Injunction.

c) Caveat.

d) Revision.

CLWP012101 123.63.142.18 27/04/2026 13:35:10

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF2459

[6634]-122

Second Year LL.B.

LCC-0801 : CIVIL PROCEDURE CODE & LIMITATION ACT

(CBCS 2023 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 70

सूचना :-
1) भाग–अ मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग–अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
2) भाग–ब मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग–ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
3) भाग–क मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे निर्देशानुसार द्या. भाग–क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.

भाग–अ

प्र.1) संदर्भ आणि पुनरावलोकन यातील फरक स्पष्ट करा.

प्र.2) रिसिव्हरची नियुक्ती कशी केले जाते याबद्दल सविस्तर चर्चा करा. रिसीव्हरचे अधिकार आणि कर्तव्ये काय आहेत?

प्र.3) 'फिर्यादी' म्हणजे काय? 'फिर्यादी' मध्ये कोणत्या कारणांमुळे सुधारणा करता येते ते सांगा?

प्र.4) 'गरीब व्यक्ती' कोण आहे? गरिब व्यक्तीने दाखल केलेल्या खटल्याच्या बाबतीत कोणती प्रक्रिया अवलंबावी ते सांगा.

CLWP012101 123.63.142.18 27/04/2026 13:35:10

भाग–ब

प्र.5) 'मेस्ने प्रॉफिट' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.6) अपंगत्वाच्या बाबतीत मर्यादेचा कालावधी कसा मोजला जातो यावर चर्चा करा?

प्र.7) डिक्रीच्या अंमलबजावणीमध्ये विक्रीच्या तरतुदी स्पष्ट करा.

प्र.8) 'विनवणी' ची व्याख्या करा आणि विनवणींचे उद्दिष्ट आणि मूलभूत तत्त्वे सांगा.

प्र.9) अपीलीय हुकूमनाम्यांविरूद्धची अपीले कशी दाखल केली जातात?

भाग–क

प्र.10) खालीलपैकी कोणतेही दोन उत्तर द्या.

अ) आयुक्त

ब) तात्पुरता जोडणी

क) इशारा

ड) पुनरावृत्ती

CLWP012101 123.63.142.18 27/04/2026 13:35:10

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF-2460

[Total No. of Pages : 4

[6634]-123

S.Y. LL.B.

(Second Year of Three Years Law Course)

LCC 0802 : COMPANY LAW

(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - IV)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any TWO questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
2) *Answer any THREE questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
3) *Answer question No. 10 from Part C as directed. The question No.10 is for 10 marks.*

PART - A

[2 × 15 = 30]

Q1) Generally, the members and directors are not held liable for the acts of a company, however, in certain circumstances, they can be held liable. Explain the circumstances with the help of relevant provisions and case law.

Q2) What is the significance of Foss v. Harbottle? Discuss the exceptions formulated to the Foss rule by the judiciary and the Companies Act 2013.

Q3) What is a share? Discuss the different kinds of shares with reference to relevant provisions and case law. Explain the procedure of allotment of shares to members of the company.

Q4) Who can file a petition for compulsory winding up of a company? In case such a petition is received, is the NCLT bound to wind up the company? What is the effect of passing a winding up order against a company? Discuss with reference to relevant provisions and case law.

PART - B

[3 × 10 = 30]

Q5) Why is it necessary for a company to have an external auditor? If an auditor wants to resign before the completion of their term, what is the procedure that they must follow?

Q6) Discuss the procedure for converting a public company into a private company. How is it different from the procedure of converting a private company into a public company?

P.T.O.

Q7) Who are independent directors? What are their duties and functions in a company?

Q8) What do you understand by buyback of shares? In what circumstances can a company go for buyback of shares? Explain the procedure of undertaking a buyback with reference to relevant provisions.

Q9) The doctrine of indoor management is an exception to the doctrine of constructive notice. Discuss with the help of relevant case laws.

PART - C

Q10) **Write Short Notes (Any two) :** **[2 × 5 = 10]**

a) Producer Co.

b) Corporate Social Responsibility

c) Pre-incorporation Contracts

d) Doctrine of Ultra Vires

◆ ◆ ◆

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF-2460

[6634]-123
S.Y. LL.B.
(Second Year of Three Years Law Course)
LCC 0802 : COMPANY LAW
(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - IV)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना : 1) *भाग–अ मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.*

2) *भाग–ब मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.*

3) *भाग – क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर निर्देशानुसार द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हे 10 गुणांसाठी आहे.*

भाग – अ

[2 × 15 = 30]

प्रश्न 1) सामान्यत:, कंपनीच्या कृतींसाठी सदस्य आणि संचालक जबाबदार धरले जात नाहीत. मात्र, काही विशिष्ट परिस्थितीत त्यांना जबाबदार धरले जाऊ शकते. संबंधित तरतुदी आणि न्यायनिवाड्यांच्या आधारे अशा परिस्थितींचे स्पष्टीकरण करा.

प्रश्न 2) *Foss v. Harbottle* या प्रकरणाचे महत्त्व काय आहे? न्यायालयीन निर्णयांनी आणि कंपनी अधिनियम, 2023 ने *Foss* नियमाला दिलेल्या अपवादांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) शेअर म्हणजे काय? संबंधित तरतुदी आणि न्यायनिवाड्यांच्या आधारे शेअर्सचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. कंपनीच्या सदस्यांना शेअर्स वाटप करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) कंपनीचे बंधनकारक परिसमापन (Compulsory Winding Up) करण्यासाठी अर्ज कोण दाखल करू शकतो? असा अर्ज प्राप्त झाल्यानंतर NCLT ला कंपनीचे परिसमापन करणे बंधनकारक असते का? कंपनीविरुद्ध परिसमापनाचा आदेश दिल्यास त्याचे परिणाम काय होतात? संबंधित तरतुदी आणि न्यायनिवाड्यांच्या आधारे चर्चा करा.

भाग – ब

[3 × 10 = 30]

प्रश्न 5) कंपनीकडे बाह्य लेखापरीक्षक (External Auditor) असणे का आवश्यक आहे? जर लेखापरीक्षकाने आपला कार्यकाळ पूर्ण होण्यापूर्वी राजीनामा द्यायचा असेल, तर त्यासाठी कोणती प्रक्रिया अवलंबावी लागते?

प्रश्न 6) सार्वजनिक कंपनीचे खासगी कंपनीत रूपांतर करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा. खासगी कंपनीचे सार्वजनिक कंपनीत रूपांतर करण्याच्या प्रक्रियेशी त्यातील फरक स्पष्ट करा.

CLWP012101 [6634]-123 29/04/2026 13:33:05

प्रश्न 7) स्वतंत्र संचालक (Independent Directors) कोण असतात? कंपनीमधील त्यांची कर्तव्ये आणि कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 8) शेअर्सची पुनखरेदी (Buyback of Shares) म्हणजे काय? कोणत्या परिस्थितीत कंपनी शेअर्सची पुनखरेदी करू शकते? संबंधित तरतुदींच्या आधारे पुनखरेदी करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्रश्न 9) *Doctrine of Indoor Management* हा *Doctrine of Constructive Notice* या सिद्धांताचा अपवाद आहे. संबंधित न्यायनिवाड्यांच्या आधारे चर्चा करा.

भाग – क

प्रश्न 10) कोणत्याही दोन वर लघुटिपा लिहा : [2 × 5 = 10]

अ) उत्पादक कंपनी (Producer Company)

ब) कॉर्पोरेट सामाजिक जबाबदारी

क) स्थापनेपूर्व करार

ड) *Ultra Vires* सिद्धांत

◆◆◆

CLWP012101 123.63.142.18 29/04/2026 13:33:05
CLWP012101 123.63.142.18 29/04/2026 13:33:05
CLWP012101 123.63.142.18 29/04/2026 13:33:05

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF-2461

[Total No. of Pages : 4

[6634]-124
S.Y. LL. B.
LCC-0803 : Law of Tort and Consumer Protection
(2023 Pattern) (Semester - IV) (CBCS)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any two questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
2) *Answer any three questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
3) *Answer any two questions from Part C. Each question in Part C is for 5 marks.*

PART-A

Attempt any Two Questions (15 marks each) : **[2 × 15 = 30]**

Q1) Define Tort. Distinguish Tort with Law of Contract, Quasi Contract and Crime in detail.

Q2) Explain in detail the doctrine of 'consent' and 'Volenti Non Fit Injuria' with their exceptions and the relevant case laws.

Q3) State the definition of "Nuisance", differentiate the 'Public and Private Nuisance' in detail.

Q4) Do you agree that reputation is the most sacrosanct personal right of every human being? Comment upon the 'Right to Reputation vis-à-vis Defamation'.

PART-B

Attempt any Three Questions (10 marks each) : **[3 × 10 = 30]**

Q5) 'Donoghue v Stevenson' is the landmark judgment for the evolution of the concept of 'Negligence'. Comment.

Q6) Discuss the 'Malicious Prosecution and abuse of legal proceedings' in detail.

Q7) Write in details the essentials of Assault, Battery, Mayhem and defences available under Law of Tort.

Q8) Elucidate the essentials of Trespass to land and personal property along with their defences in detail.

Q9) Discuss the 'various authorities' constituted under the Consumer Protection Act, 2019.

P.T.O.

PART-C

Q10) **Write any Two short notes: (5 marks each) :** **[2 × 5 = 10]**

a) Parental and quasi-parental authorities.

b) Unfair Trade Practice and Restrictive Trade Practice.

c) Judicial remedies under Law of Tort.

d) Enforcement of orders under the Consumer Protection Act, 2019.

♦ ♦ ♦

CLWP012101 123.63.142.18 02/05/2026 13:57:41

CLWP012101 123.63.142.18 02/05/2026 13:57:41

CLWP012101 123.63.142.18 02/05/2026 13:57:41

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF-2461

[6634]-124

S.Y. LL. B.

LCC-0803 : Law of Tort and Consumer Protection

(2023 Pattern) (Semester - IV) (CBCS)

वेळ: 3 तास] *[एकूण गुण: 70*

सूचना:

1) भाग–अ मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग–अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
2) भाग– ब मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
3) निर्देशानुसार भाग क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर द्या. भाग क मधील प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.

भाग–अ

कोणतेही दोन प्रश्न लिहा. (प्रत्येकी 15 गुण) [2 × 15 = 30]

Q1) टॉर्टची व्याख्या करा. टॉर्टला कराराच्या कायद्यासह, अर्ध–करार आणि गुन्ह्यासह तपशीलवार फरक करा.

Q2) 'संमती' आणि 'व्होलेंटी नॉन फिट इंज्युरिया' या सिद्धांताचे अपवादांसह आणि संबंधित केस कायदे तपशीलवार स्पष्टीकरण द्या.

Q3) 'उपद्रव' ची व्याख्या सांगा, 'सार्वजनिक आणि खाजगी उपद्रव' मध्ये फरक करा.

Q4) प्रतिष्ठा हा प्रत्येक मानवाचा सर्वात पवित्र वैयक्तिक अधिकार आहे यावर तुम्ही सहमत आहात का? 'बदनामीच्या तुलनेत प्रतिष्ठा मिळवण्याचा अधिकार' यावर टिप्पणी द्या.

भाग–ब

कोणतेही तीन प्रश्न लिहा. (प्रत्येकी 10 गुण) [3 × 10 = 30]

Q5) 'डोनोघ्यू विरुद्ध स्टीव्हनसन' हा 'निष्काळजीपणा' या संकल्पनेच्या उत्क्रांतीसाठी महत्त्वाचा निकाल आहे. टिप्पणी द्या.

Q6) 'कायदेशीर कारवाईचा दुर्भावनापूर्ण खटला आणि गैरवापर' यावर सविस्तर चर्चा करा.

Q7) हल्ला, मारहाण, गोंधळ आणि अत्याचार कायद्याअंतर्गत उपलब्ध असलेल्या बचावाच्या आवश्यक बाबी तपशीलवार लिहा.

Q8) जमीन आणि वैयक्तिक मालमत्तेवर अतिक्रमण करण्याच्या आवश्यक बाबी त्यांच्या बचावासह सविस्तर स्पष्ट करा.

Q9) ग्राहक संरक्षण कायदा, 2019 अंतर्गत स्थापने केलेल्या 'विविध अधिकाऱ्यांची' चर्चा करा.

P.T.O.

भाग–क

Q10) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. (प्रत्येकी 5 गुण) [2 × 5 = 10]

अ) पालक आणि अर्ध–पालक यांचे अधिकार.

ब) अन्याय्य व्यापार पद्धती आणि प्रतिबंधात्मक व्यापार पद्धती.

क) अत्याचार कायद्याअंतर्गत न्यायालयीन उपाय.

ड) ग्राहक संरक्षण कायदा, 2019 अंतर्गत आदेशांची अंमलबजावणी.

♦ ♦ ♦

CLWP012101 123.63.142.18 02/05/2026 13:57:41
CLWP012101 123.63.142.18 02/05/2026 13:57:41
CLWP012101 123.63.142.18 02/05/2026 13:57:41

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF-2462

[Total No. of Pages : 4

[6634]-125
S.Y. LL.B.
(Second Year of Three Year Law Course)
PRACTICAL TRAINING - II
LAEC 0804 : Alternate Dispute Resolution System
(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - IV)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *Write Any Two Questions from Part A and each question carry 15 Marks.*
2) *Write Any Three Questions from Part B and each question carry 10 Marks.*
3) *Write Any Two Questions from Part C and each question carry 5 Marks.*

PART - A

[2×15=30]

Q1) What are the legal provisions dealing with Alternative Dispute Resolution (ADR) under various laws in India?

Q2) Explain the theories of arbitration and describe the different types of arbitration.

Q3) Critically examine the statutory provisions relating to the constitution of arbitral tribunals and qualifications for arbitrators.

Q4) Explain the major advantages and drawbacks of arbitration as a method of dispute resolution.

PART - B

[3 × 10 = 30]

Q5) Elaborate on the grounds on which an Indian court may refuse enforcement of a foreign arbitral award.

Q6) Explain the procedure for the appointment of a conciliator and outline the role of the conciliator during conciliation proceedings.

Q7) Analyse the key reforms introduced by the Mediation Act, 2023 and their impact on the ADR framework in India.

Q8) Explain the meaning of an arbitration agreement and describe the essentials required for its validity.

Q9) State and explain the provisions relating to conduct of arbitral proceedings under the Arbitration and Conciliation Act, 1996.

P.T.O.

PART - C

Q10) Write Short Notes (Any Two): **[2×5=10]**

a) Difference between Negotiation-Mediation

b) Power of Court to refer parties to arbitration

c) Mediation Council of India

d) Effect of death on arbitration agreement

◆ ◆ ◆

CLWP012101
123.63.142.18 05/05/2026 13:43:33

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF-2462

[6634]-125
S.Y. LL.B.
(Second Year of Three Year Law Course)
PRACTICAL TRAINING - II
LAEC 0804 : Alternate Dispute Resolution System
(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - IV)
(मराठी रूपांतर)

वेळ: 3 तास] *[कमाल गुण: 70*

सूचना :

1) भाग–अ मधून कोणतेही दोन प्रश्न लिहा आणि प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
2) भाग–ब मधून कोणतेही तीन प्रश्न लिहा आणि प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
3) भाग–क मधून कोणतेही दोन प्रश्न लिहा आणि प्रत्येक प्रश्नाला 5 गुण आहेत.

भाग– अ

[2 × 15 = 30]

प्रश्न 1) भारतामधील विविध कायद्यांमध्ये पर्यायी विवाद निवारण (ADR) संबंधी कोणत्या कायदेशीर तरतुदी करण्यात आल्या आहेत?

प्रश्न 2) लवादाचे सिद्धांत स्पष्ट करा आणि लवादाचे विविध प्रकार वर्णन करा.

प्रश्न 3) लवादाचे रचनेसंबंधी आणि लवादकार (Arbitrator) यांच्या पात्रतेसंबंधीच्या कायदेशीर तरतुदींचे समालोचनात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न 4) वाद निवारणाच्या पद्धती म्हणून लवादाचे प्रमुख फायदे आणि मर्यादा स्पष्ट करा.

भाग– ब

[3 × 10 = 30]

प्रश्न 5) भारतीय न्यायालय परदेशी लवाद निर्णयाची अंमलबजावणी नाकारू शकते अशा आधारांचे सविस्तर वर्णन करा.

प्रश्न 6) समन्वयक (Conciliator) यांच्या नियुक्तीची प्रक्रिया स्पष्ट करा आणि समन्वय कार्यवाहीदरम्यान समन्वयकाची भूमिका नमूद करा.

प्रश्न 7) मध्यस्थी अधिनियम, 2023 ने केलेल्या प्रमुख सुधारणा विश्लेषित करा आणि त्यांचा भारतातील पर्यायी विवाद निवारण व्यवस्थेवर झालेला परिणाम चर्चा करा.

प्रश्न 8) लवाद कराराचा अर्थ स्पष्ट करा आणि त्याच्या वैधतेसाठी आवश्यक घटकांची माहिती द्या.

प्रश्न 9) लवाद आणि समेट कायदा 1996 अंतर्गत लवाद प्रक्रियाबंधीच्या तरतुदी नमूद करून स्पष्ट करा.

P.T.O.

भाग– क

प्रश्न *10)* टीप लिहा (कोणत्याही दोन) : [2 × 5 = 10]

अ) वाटाघाटी (Negotiation) आणि मध्यस्थी (Mediation) यांतील फरक.

ब) पक्षांना लवादाकडे (Arbitration) पाठविण्यासाठी न्यायालयाचे अधिकार.

क) भारतीय मध्यस्थी परिषद (Mediation Council of India).

ड) मृत्यूचा लवाद करारावर होणारा परिणाम.

♦ ♦ ♦

CLWP012101 123.63.142.18 05/05/2026 13:43:33

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF2463

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

[6634]-126

Second Year LL.B.

LDSE 0805 : HUMAN RIGHTS LAW AND PRACTICE

(2023 Pattern) (Semester - IV)

5G

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any two questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
2) *Answer any three questions from Part-B. Each question in Part-B is for 10 marks.*
3) *Answer question No.10 from Part-C as directed. The question No.10 is for 10 marks.*

CLWP011841 103.200.215.226 07/05/2026 13:41:36 226

PART - A **[2×15=30]**

Q1) Discuss in detail the First-Generation of Human rights with special reference to Part III of the Indian Constitution.

Q2) Explain the structure, authority and key responsibilities of the National Human Rights Commission (NHRC) in India.

Q3) Explain the composition, functions, and significance of the Committee on the Elimination of Discrimination Against Women (CEDAW Committee).

Q4) Explain the meaning of 'Vulnerable and Disadvantaged Groups' and discuss the rights and legal protections provided to Sex Workers, Domestic Workers and Stateless Persons.

P.T.O.

PART - B

[3×10=30]

Q5) Discuss the role of UGC and Universities in the promotion of Human Rights in India.

Q6) 'Judiciary has played vital role in the enforcement of human rights in India'. Critically examine the statement.

Q7) Discuss in brief 'Rights of LGBTQ' and 'Rights of Prisoners' with the decided cases.

Q8) Elucidate the role of Human Rights Council and office of High Commissioner.

Q9) Examine the initiatives and role of the United Nations in fostering Human Rights Education.

PART - C

Q10) Write short notes on any two. **[2×5=10]**

a) Interrelationship between Science, Technology, and Human Rights.

b) Right to Die in Peace and Dignity.

c) Status of Scheduled Castes.

d) Relationship between Rights and Duties.

ⓘⓘⓘⓘ

CLWP011841 103.200.215.226 07/05/2026 13:41:36 226

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF2463

[6634]-126

Second Year LL.B.

LDSE 0805 : HUMAN RIGHTS LAW AND PRACTICE

(2023 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3 तास]* *[एकूण गुण : 70*

सूचना :- *1)* भाग–अ मधून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. भाग–अ मधील प्रत्येक प्रश्नासाठी 15 गुण आहेत.

2) भाग–ब मधून कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. भाग–ब मधील प्रत्येक प्रश्नासाठी 10 गुण आहेत.

3) भाग–क मधील प्रश्न क्र. 10 दिलेल्या सूचनेप्रमाणे सोडवा. प्रश्न क्र. 10 साठी 10 गुण आहेत.

भाग–अ **[2×15=30]**

प्र.1) भारतीय संविधानातील भाग III याचा विशेष देत पहिल्या पिढीच्या मानवाधिकारांवर सविस्तर चर्चा करा.

प्र.2) भारतातील राष्ट्रीय मानवाधिकार आयोगाची गठन, अधिकार आणि मुख्य कार्ये यांचे सविस्तर वर्णन करा.

प्र.3) स्त्रियांविरूद्ध सर्व प्रकारच्या भेदभावाच्या निर्मूलनाच्या अधिवेशनाअंतर्गत (CEDAW) समितीची भूमिका आणि जबाबदाऱ्या स्पष्ट करा.

प्र.4) असुरक्षित व वंचित गट या संज्ञेचा अर्थ स्पष्ट करून, लैंगिक कामगार, घरगुती कामगार आणि राष्ट्रविहीन व्यक्तींना दिलेल्या हक्क व कायदेशीर संरक्षणाची चर्चा करा.

CLWP014301 14.143.170.4 07/05/2026 13:35:13

भाग–ब [3×10=30]

प्र.5) भारतातील मानवी हक्कांच्या संवर्धनासाठी विद्यापीठ अनुदान आयोग आणि विद्यापीठांच्या भूमिकेवर चर्चा करा.

प्र.6) 'न्याययंत्रणेने भारतात मानवाधिकारांच्या अंमलबजावणीत महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावली आहे'. या विधानाचे समीक्षात्मक परीक्षण करा.

प्र.7) न्यायालयीन निर्णयांच्या सहाय्याने 'LGBTQ चे अधिकार' आणि 'कैद्यांचे अधिकार' यावर संक्षेपात चर्चा करा.

प्र.8) मानवाधिकार परिषद आणि उच्चायुक्त कार्यालयाच्या भूमिकेचे स्पष्टीकरण द्या.

प्र.9) मानवाधिकार शिक्षणाला प्रोत्साहन देण्यासाठी संयुक्त राष्ट्रसंघाने घेतलेल्या उपक्रमांचे आणि भूमिकेचे परीक्षण करा.

भाग–क

प्र.10) कोणत्याही दोन विषयांवर थोडक्यात लिहा. [2×5=10]

अ) विज्ञान, तंत्रज्ञान आणि मानवाधिकार यांतील परस्परसंबंध

ब) शांततेत आणि प्रतिष्ठेत मृत्यूचा अधिकार

क) अनुसूचित जातींची स्थिती

ड) हक्क आणि कर्तव्यांमधील संबंध

ⓘⓘⓘⓘ

CLWP014301 14.143.170.4 07/05/2026 13:35:13 14

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF2464

[Total No. of Pages : 4

[6634]-127

Second Year LL.B. (Three Year Course)

LAW

LDSE 0806 : Civil Minor Acts

(2023 Pattern) (Semester - IV) (Theory)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *Part - A Part - B and Part - C are compulsory.*
2) *Answer any two questions from Part-A. Each question in Part - A is for 15 marks.*
3) *Answer any three questions from Part-B. Each question in Part - B is for 10 marks.*
4) *Answer any two questions from Part-C. Each question in Part - C is for 05 marks.*

CLWP012101 [23.142.18 07/05/2026 13:33:32

PART - A

Attempt any two of the following. **[2×15=30]**

Q1) Evaluate the Salient features of Suits Valuation Act, 1887.

Q2) Write down the provisions of objections in appeal to over valuation and under valuation under the Suits Valuation Act, 1887.

Q3) Describe the provisions of Indian Registration Act, 1908 relating to establishment of authorities and their power and duties.

Q4) Critically Evaluate the object, application and definitions under The Registration Act, 1908.

P.T.O.

PART - B

Attempt any three of the following. **[3×10=30]**

Q5) Explain the effect of Registration and non-registration of document under Indian Registration Act, 1908.

Q6) Discuss the important Provisions of the Maharashtra Court Fees Act, 1959.

Q7) Discuss the provisions relating to stamps and mode of using them under the Maharashtra Stamp Act, 1958.

Q8) What are the effects of instruments not duly stamped, and what are the offences, penalties and procedure given in The Maharashtra Stamp Act, 1958.

Q9) Discuss the emerging trends and challenges, e-courts and digitalization.

PART - C

Q10) Short Notes. (Attempt any Two) **[2×5=10]**

a) Section 34 of the Code of Civil Procedure

b) Registration of wills

c) Transfer of Suits and appeals

d) Ad-valorem court fee

ⓘⓘⓘⓘ

CLWP012101 123.63.142.18 07/05/2026 13:33:32

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF2464

[6634]-127

Second Year LL.B. (Three Year Course)

LAW

LDSE 0806 : Civil Minor Acts

(2023 Pattern) (Semester - IV) (Theory)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 70

सूचना :- 1) भाग–अ मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग–अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.

2) भाग–ब मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग–ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.

3) भाग–क मधील कोणत्याही दोन टिपांची उत्तरे द्या. भाग–क मधील प्रत्येक टिप 5 गुणांसाठी आहे.

CLWP012101 123.63.142.18 07/05/2026 13:33:32

भाग–अ

कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [2×15=30]

प्र.1) दावे मूल्यांकन अधिनियम, 1887 (Suits Valuation Act, 1887) चे प्रमुख वैशिष्ट्यांचे मूल्यांकन करा.

प्र.2) दावे मूल्यांकन अधिनियम, 1887 अंतर्गत जास्त मूल्यांकन (Overvaluation) किंवा कमी मूल्यांकन (Undervaluation) यासंबंधी अपीलांवरील हरकतींच्या तरतुदी लिहा.

प्र.3) भारतीय नोंदणी अधिनियम, 1908 अंतर्गत अधिकाऱ्यांची स्थापना, त्यांचे अधिकार आणि कर्तव्ये यासंबंधीच्या तरतुदींचे वर्णन करा.

प्र.4) नोंदणी अधिनियम, 1908 अंतर्गत उद्देश, उपयोग आणि परिभाषा यांचे चिकित्सक मूल्यांकन करा.

भाग–ब

कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. [3×10=30]

प्र.5) भारतीय नोंदणी अधिनियम, 1908 अंतर्गत दस्तऐवजांच्या नोंदणीचे आणि नोंदणी न झाल्याचे परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.6) महाराष्ट्र न्यायालय शुल्क अधिनियम, 1959 मधील महत्त्वाच्या तरतुदींची चर्चा करा.

प्र.7) महाराष्ट्र मुद्रांक अधिनियम, 1958 अंतर्गत मुद्रांक आणि त्यांचा वापर करण्याच्या पद्धतीसंबंधी तरतुदींचे विवेचर करा.

प्र.8) योग्य रीतीने मुद्रांक न लागलेल्या साधनांचे (Instruments) परिणाम काय होतात, तसेच महाराष्ट्र मुद्रांक अधिनियम, 1958 अंतर्गत दिलेल गुन्हे, दंड आणि कार्यपद्धती (Procedure) कोणत्या आहेत, ते स्पष्ट करा.

प्र.9) उदयोन्मुख प्रवाह आणि आव्हाने, ई–न्यायालये (E-Courts) आणि डिजिटलायझेशन यांची चर्चा करा.

भाग–क

प्र.10) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [2×5=10]

अ) दिवाणी प्रक्रिया संहिता ते कलम 34

ब) वसीयतपत्रांची नोंदणी

क) ''दावे व अपील यांचे हस्तांतरण''

ड) मूल्याधारित न्यायालय शुल्क

ⓘⓘⓘⓘ

CLWP012101 123.63.142.18 07/05/2026 13:33:32

APR 2025

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF2465

[Total No. of Pages : 4

[6634]-128

Second Year LL.B.

LDSE 0807 : COMPETITION LAW

(2023 Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any two questions from Part 'A'. Each question in part 'A' is for 15 Marks.*
2) *Answer any three questions from Part 'B'. Each question in part 'B' is for 10 Marks.*
3) *Answer any two questions from Part 'C'. Each question in part 'C' is for 05 marks.*

PART - A **[2×15=30]**

Q1) Define "abuse of dominant position". Discuss with reference to decided case-laws how the Act treats enterprises in a dominant position.

Q2) Explain the provisions for "combinations" under the Competition Act What are the threshold criteria and review process as per the Act?

Q3) What is meant by the "relevant market" under the Competition Act? Describe how product market and geographic market are determined by the CCI.

Q4) Explain in detail provisions relating to Cartels.

P.T.O.

PART - B

[3×10=30]

Q5) What is abuse of dominance? What factors are considered by CCI while inquiring whether an enterprise enjoys a dominant position?

Q6) Explain in detail provisions relating to Bid Rigging. Support your answer with relevant case laws.

Q7) Elucidate the meaning of rule of reason and per se rule with suitable case laws.

Q8) Explain in detail establishment, powers and functions of Competition Appellate Tribunal.

Q9) Elaborate on interrelationship between Consumer Protection Law and Competition Law.

PART - C

Q10) Short Notes (Any 2) **[2×5=10]**

a) MRTP

b) Director General

c) Price Fixing

d) Enterprise

ⓘⓘⓘⓘ

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF2465

[6634]-128

Second Year LL.B.

LDSE 0807 : COMPETITION LAW

(2023 Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना :- 1) भाग 'अ' मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग 'अ' मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.

2) भाग 'ब' मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग 'ब' मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.

3) भाग 'क' मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग 'क' मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.

भाग-अ [2×15=30]

प्र.1) "प्रबळ पदाचा गैरवापर" परिभाषित करा. हा कायदा प्रभावी पदावर असलेल्या उद्योगांना कसे वागवतो हे ठरलेल्या केस-लॉजच्या संदर्भात चर्चा करा.

प्र.2) स्पर्धा कायद्याअंतर्गत "संयोजन" साठीच्या तरतुदी स्पष्ट करा. कायद्यानुसार थ्रेशोल्ड निकष आणि पुनरावलोकन प्रक्रिया काय आहेत?

प्र.3) स्पर्धा कायद्याअंतर्गत "संबंधित बाजार" म्हणजे काय? उत्पादन बाजार आणि भौगोलिक बाजार सीसी-आयद्वारे कसे निश्चित केले जातात याचे वर्णन करा?

प्र.4) कार्टेलशी संबंधित तरतुदी तपशीलवार स्पष्ट करा.

CLWP012101 123.63.142.18 07/05/2026 13:32:58

भाग-ब

[3×10=30]

प्र.5) वर्चस्वाचा गैरवापर म्हणजे काय? एखाद्या उद्योगात वर्चस्व आहे का याची चौकशी करताना सीसीआय कोणत्या घटकांचा विचार करते?

प्र.6) बिड रिगिंगशी संबंधित तरतुदी तपशीलवार स्पष्ट करा. संबंधित केस कायद्यांसह तुमच्या उत्तराचे समर्थन करा.

प्र.7) योग्य केस कायद्यांसह तर्कशुद्धता आणि स्वत:च्या नियमाचा अर्थ स्पष्ट करा.

प्र.8) स्पर्धा अपीलीय न्यायाधिकरणाची स्थापना, अधिकार आणि कार्ये तपशीलवार स्पष्ट करा.

प्र.9) ग्राहक संरक्षण कायदा आणि स्पर्धा कायद्यातील परस्परसंबंधांबद्दल सविस्तरपणे सांगा.

भाग-क

प्र.10) लघु टिपा (कोणत्याही 2) [2×5=10]

अ) एमआरटीपी

ब) महासंचालक

क) किंमत निर्धारण

ड) उद्योग

ⓘⓘⓘⓘ

CLWP012101 123.63.142.18 07/05/2026 13:32:58

APR 2026
APR 2026

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF2466

[Total No. of Pages : 4

[6634]-129

Second Year LL.B. (Three Year Law Course)

LDSE 0808 : INTERNATIONAL ECONOMIC LAW

(2023 CBCS Pattern) (Semester - IV)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any TWO questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
2) *Answer any THREE questions from Part-B. Each question in Part-B is for 10 marks.*
3) *Answer question No.10 from Part-C as directed. The question No.10 is for 10 marks.*

CLWP014971 157.66.105.238 07/05/2026 13:37:54

PART - A **[2×15=30]**

Q1) Explain the principles regarding international sales of goods with special reference to Convention on International Sales of Goods (CISG).

Q2) Define International Economic Law. Explain its sources and relationship between national and international economic law.

Q3) Discuss the structure, power and functions of the World Bank Group.

Q4) Critically examine the general exceptions under GATT using relevant case laws.

P.T.O.

PART - B

[3×10=30]

Q5) Discuss the important provisions of Bilateral Investment Treaties.

Q6) Critically examine the Most Favoured Nation (MFN) principle under (GATT) using relevant cases.

Q7) Explain the structure, power and function of International Monetary Fund (IMF).

Q8) Discuss the Bretton Woods system in detail.

Q9) How did the fall of Communism shape the international economic order.

PART - C

Q10) Write Short Notes on (any two) **[2×5=10]**

a) Sustainable Development under United Nations

b) The oil shock of 1970s'

c) National Treatment

d) Types of foreign investment

ⓘ ⓘ ⓘ ⓘ

CLWP014971 157.66.105.238 07/05/2026 13:37:54
CLWP014971 157.66.105.238 07/05/2026 13:37:54
CLWP014971 157.66.105.238 07/05/2026 13:37:54

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF2466

[6634]-129

Second Year LL.B. (Three Year Law Course)

LDSE 0808 : INTERNATIONAL ECONOMIC LAW

(2023 CBCS Pattern) (Semester - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3 तास]* *[एकूण गुण : 70*

सूचना :-
1) भाग–अ मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग–अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.
2) भाग–ब मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग–ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.
3) भाग–क मधील प्रश्न क्रमांक 10 निर्देशानुसार उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 10 गुणांसाठी आहे.

CLWP013411 117.247.80.52 07/05/2026 13:36:06

भाग–अ [2×15=30]

प्र.1) आंतरराष्ट्रीय वस्तू विक्रीवरील तत्त्वे विशेषत: आंतरराष्ट्रीय वस्तू विक्री करार (CISG) संदर्भानुसार स्पष्ट करा.

प्र.2) आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायद्याची व्याख्या करा. त्याचे स्त्रोत आणि राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय आर्थिक कायद्यांमधील संबंध स्पष्ट करा.

प्र.3) जागतिक बँक समूहाची रचना, अधिकार आणि कार्ये यावर चर्चा करा.

प्र.4) संबंधित न्यायालयीन निर्णयांच्या आधारे (GATT) अंतर्गत सामान्य अपवादांचे चिकित्सक परीक्षण करा.

CLWP013411 117.247.80.52 07/05/2026 13:36:06

भाग–ब

[3×10=30]

प्र.5) द्विपक्षीय गुंतवणूक करारांच्या महत्त्वाच्या तरतुदींचे स्पष्टीकरण करा.

प्र.6) संबंधित न्यायालयीन निर्णयांच्या आधारे (GATT) अंतर्गत सर्वाधिक अनुकूल राष्ट्र (MFN) तत्त्वाचे चिकित्सक परीक्षण करा.

प्र.7) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी (IMF) ची रचना, अधिकार आणि कार्य स्पष्ट करा.

प्र.8) ब्रेटन वूड्स प्रणालीचे सविस्तर वर्णन करा.

प्र.9) साम्यवादाच्या पतनानंतर आंतरराष्ट्रीय आर्थिक व्यवस्थेवर झालेला परिणाम स्पष्ट करा.

भाग–क

प्र.10) खालीलपैकी कोणतेही दोन विषयांवर संक्षिप्त टिपा लिहा. [2×5=10]

अ) संयुक्त राष्ट्रांच्या अंतर्गत शाश्वत विकास

ब) 1970 च्या दशकातील तेल धक्का

क) राष्ट्रीय उपचार (National Treatment)

ड) परकीय गुंतवणुकीचे प्रकार

ⓘⓘⓘⓘ

CLWP013411 117.247.80.52 07/05/2026 13:36:00